

Posudek na bakalářskou práci

Daniel Plíšek, **Architektura pošt a poštovních úřadů na území východních Čech v letech 1890 – 1948**

Ústav historických věd FF UPCE, 2018

Zpracoval: Mgr. Bohdan Šeda

Předložená bakalářská práce je podle autorova úvodu zaměřena na vývoj architektury poštovních budov ve východních Čechách v letech 1890-1948. Bohužel téma je v úvodu specifikováno touto jedinou větou. V zásadách pro vypracování je požadována reflexe společenských přestav spojených s institucí pošty a jejich případné promítnutí do výzdoby jejich průčelí, dále rešerše publikace poštovní architektury v dobových architektonických časopisech. Výsledná práce má mít formu katalogu se souhrnnou syntetickou studií.

Práce je prezentována na 103 textových stranách a je doplněna obrazovou přílohou obsahující celkem 75 map a fotografií, z nichž část je umístěna v textu u jednotlivých katalogových hesel.

Práce je kromě stručného úvodu a závěru rozdělena na tři hlavní části nazvané: 1. Vývoj poselského zřízení ve státní instituci (13 stran), 2, architektura v polovině XIX. věku (9 stran) a katalog staveb nazvaný: 3. Vybrané objekty poštovního charakteru ve východních Čechách (64 stran).

První část je bohužel více než ze ¼ rozsahu věnována obecnému vývoji poštovníctví od starověku (sic!) do poloviny 19. století. Tedy téměř bez souvislosti se zvoleným tématem. Časovému vymezení práce příliš neodpovídá ani podkapitola s podivným názvem 1. 6 Poštovníctví v revoluční době 1850-1918. Další podkapitoly se pak stručně, také ne zcela v kontaktu s tématem práce věnují rozvoji železnice, telegrafu a telefonu. Naopak pro téma práce zásadní podkapitola věnovaná období 1918-1948 zaujímá pouze půldruhé strany. Jako by se autor nemohl rozhodnout, zda se zabývá dějinami poštovníctví nebo architekturou poštovních úřadů.

Druhá část, jejíž název patrně omylem nekoresponduje s jejím obsahem (Středoevropská architektura v polovině XIX. věku), je věnována obecné charakteristice stavebních stylů 2. pol. 19. století až 1. pol. 20. století, od historismu po funkcionalismus. Jedná se obecnou rešerší většinou omezeného počtu sekundární literatury, opět bez většího vztahu ke zvolenému tématu poštovních staveb.

Třetí nejrozsáhlejší část práce, tvořící její těžiště, je věnována katalogu poštovních staveb v 18 městech východních Čech. Celkem je zpracováno 21. staveb. Ve třech městech jsou uvedeny dvě stavby. Vymezení územního rozsahu je poměrně široké, zaujímající více než bývalý Východočeský kraj. Je otázkou, zda nebylo vhodnější území spíše omezit a věnovat se i méně nápadným realizacím v menších lokalitách (např. Dolní Roveň). Výsledný počet lokalit vzbuzuje pochybnosti, zda některé zajímavé stavby nebyla přehlédnuty. V textu není metodika výběru staveb nijak popsána. Katalog je řazen chronologicky, což je vzápětí narušeno lokalitami se více poštovními objekty různého stáří (Polička). Výběr objektů měl být dle mého soudu omezen na specializované poštovní stavby. Problematické je tak zařazení starších objektů (např. Polička čp.141, nebo pardubické Ředitelství pošt a telegrafů, které je spíše administrativní budovou).

Katalogová hesla jsou rozdělena na obecnou část věnovanou vývoji města a poštovního úřadu, a dále na podkapitolu věnovanou architektonickému rozboru jednotlivých staveb. Bohužel struktura hesla je nevyvážená. Obecná část se zabývá nesouvisejícími tématy od vývoje urbanismu města přes vývoj a obsazení poštovního úřadu ve starším období, které text spíše zatěžují a znepřehledňují. Vlastním stavbám je tak věnována sotva třetina rozsahu hesla. Navíc v obecné části jsou často nepřehledně roztroušeny důležité informace o okolnostech vzniku zkoumané stavby a jejím autorovi. Ostatně v úvodu avizované medailony jednotlivých architektů by asi bylo vhodnější a přehlednější vyčlenit do samostatné kapitoly. Citelně pak v hesle chybí hodnotící odstavec zařazující stavbu do kontextu celého vzorku a její umělecko-historické zhodnocení.

Jinak jsou katalogová hesla zpracována poměrně kvalitně. V historické části autor prokazuje dobrou schopnost rešerše odborné a regionální literatury s řadou pozoruhodných informací k vývoji poštovníctví. Také popisy budov jsou zpracovány poměrně kvalitně a prokazují dobrou schopnost užití odborné terminologie a schopnost stavbu správně stylově zařadit. Nicméně se často soustředí pouze na popisy exteriéru, podoba dispozice je často vynechána.

Nedostatky přehlednosti katalogu do jisté míry supluje přehledná souhrnná tabulka na stranách 103-104, kterou lze označit za jeden z hlavních přínosů práce.

Závěr práce je velmi stručný, čítající pouhou jednu stranu, a omezuje se na spíše obecná konstatování bez velmi žádoucího uvedení konkrétních příkladů ze zkoumaného souboru. Závěr rozhodně nelze považovat za, byť stručnou syntetickou studii, ani za stručné, samostatně prezentovatelné, resumé celé práce.

Seznam použité literatury je poměrně stručný ale relevantní. Elementárním opomenutím je neseřazení seznamu podle abecedy. Zarážející je malé využití dobových architektonických časopisů obnášející pouhých pět citací.

Za součást obrazové přílohy je nutné považovat i současné identifikační fotografie objektů rozmístěné v textu jednotlivých katalogových hesel. Toto řešení však není příliš šťastné a přehledné. Součástí přílohy jsou výřezy současných katastrálních map. Jejich vypovídací hodnotu však snižuje malá velikost výřezu neumožňující ani identifikaci objektu v rámci urbanismu města ani nemající přílišnou vypovídací hodnotu pro určení dispozice objektu. Obrazovou část přílohy potom tvoří převážně historické fotografie plánová dokumentace a v menší míře současné fotografie detailů objektu. Vypovídací hodnotu této části přílohy fatálním způsobem snižuje podoba popisků, v níž absentuje označení lokality. Vypovídací hodnota je dále snížena miniaturní velikostí fotografií.

Předložená práce ne zcela využila nabízený potenciál velmi zajímavého tématu a zasloužila by si přepracování podle výše vedených připomínek, přesto s jistou mírou shovívavosti, splnila podmínky kladené na bakalářské práce, a proto ji **doporučuji k obhajobě** a pro její hodnocení navrhuji **dobře**.

V Pardubicích 15.1.2018

Mgr. Bohdan Šeda

